

БУРЯТ - МОНГОЛ ОЙ УНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горномой орган

№ 112 (3416) 1941 оной майн 15, четверг

СЭН 15 МУНГЭН

ГҮРЭНДЭ НҮ ТУШААЛГЫЕ ТҮСЭБЭЙ ЁНООР ДҮҮРГЭХЭ

ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй мартын пленумай шийдхээрний ёноор «Гүрэндэ малажалай продукт тушаалгые гектар бүригөө тодорхойтон гаргалтада шэлжэн оролго хадаа түрүү колхозуудта хохидолтой ба гээдөнгөй колхозуудта ашагтай байһан хуушан гурмые усадхаһан байна. Шэнэ гурим болбол колхозой малажалай ургалтада дары түлөөлжэ, өөрыгөө бүрин харюулба. Энэ гурмай агуухэ хүсьеень бүхь колхозууд баран мэдэвэдэ.» («Правда»).

СССР-эй Совнаркомой ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1941 оной январин 10-ай тогтоолоор гүрэндэ һу тушаалга гектарга гуримда оруулагдан байгаа. Энэ оной эхилһэн сагнаа хойшо һу тушаалтын уялганууды манай колхозууд өөһөдтөө бэхижүүлэгдэһэн газарай хэмжээһөө дундын гүйсэдхэжэ захалба. Һу тушаалта болбол ажахын-политическэ удхашанартай хэмжээлүүлгэ мүн. Тус кампание шэнэ гуримай ёноор анха түрүүшнхөө үнэргэхэ хэрэгтэ нутагуудай партийна, советскэ ба илагалга бэлдэхэлэй эмхи-зургаанууд большевистскэ анхрал хандуулла уялгатай байгаа.

Гэхэ зуура, одонхи аймагуудай ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хабарай тарилгын хүдэлмэридэ тухашараад, энэ уялгана дүүргэхэ тухайда мартаһан байха юм. Тинхэднэ, бэлдэхэлэй эмхи-зургаанууд ба тубын түрүүндэ «Маслопромой» Бурят-Монголой конторын хүдэлмэрилэгшэд юушье хэнэгүй, ношо-ноохойдоо даргадшоод һууна. Тэдгээр болбол һу тушаалтын квартална ба һара бүрин түсэбэй, эрбан хоногой даалгасарине графигай ёноор гүйсэдхэхин түлөө оролдоогүй, харин шэнэ ногоон ургажэ, һу-һаалин дэлгэрһе хүлээжэ байна.

Зунай үедэ һу тушаалтада штурмадлага хэхэ ябадал урда жэлнүүдтэһе байһан юм. Энэ хадаа гүрэнэй урлэхэ уялгана саг болзор соонь тэгш жэгдээр гүйсэдхэгһе таһадуулан, эсэстэ муу хойшололдо хүрэгдэг байһынь биднар өлж мэдэвэднэ. Нимэ бүдүүлгэ алдуугаа заһаха зааруулахын орондо, харин дахин дабтаха үзэшэ гэмтэ ябадал гэжэ тоололгохо ёһотой.

Һу тушаалтада нимэ болошогүй ношоролго тохөөлдожэ, «зүндөө бүтэхэ» замда табигдаһанай эсэстэ, түрүүшн кварталтай түсэбэй гүйсэдхэл таһалда. Манай республика 1941 оной түрүүшн гурбан һара соо гүрэндэ һу тушаалга түсэбөө миң 23, 4 процент гүйсэдхөө. Тэрэншэлэн, апрель һара сооһе гүнзгэ таһадал тохөөлдоһон байна. Колхознигууд тушаалга ёһотой һүлжигөө гурбанын нэгтһе хубине дүүргэдүй. Ужсын ажлалтанаар гүйсэдхэлтэ бүри бага—оройдоо 9,3 процент болоно.

Гүрэндэ һу, тоһо тушаалгые шангадхаха тушаал ямарһе хэмжөө абаагүй аад, эрбан шотагуудай бэлдэхэлэй эмхи-зургаанай хүтэлбэрилэгшэд болбол үнэдэй һу хаалга бага байна, тикмэнэ түсэбтэ даабарна болзор соонь дүүрэхын аргагүй гэжэ «шантаг» барина. Энэ хадаа гүрэнэй даалгасарине гүйсэдхэхын түлөө большевистскээр тэмсэхэ болдо шадабаригүй үнүүдэй хэлэлзг хоһон шанаг үзүүд мүн.

«Бурят-Монголой АССР дотор хүдөө ажахын культурануудай ургасые ба малажалай ашаг үгэлгые дээшлүүлгэ һонй түлөө колхознигуудай ажалайн түлөөһе нэмэжэ түлэхэ тухайда» ССР Союзай Совнаркомой ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые зүбөөр бөөлүүлжэ шадаһан колхозууд үнэдэй һу хаалгые нилээд дээшлүүлжэ байна. Тэдгээр хадаа бүхь хүдэлмээрэ шэнэдхэн эмхидхэжэ, өөһөдтөө бни байһан шэмтэ тэжээлые зүбөөр хэрэглэн, үнээн бүхэнһөө һу хаалгые үлэр бүридэ үлэм.

жэ ехэ болгохын түлөө үнэн сэхээ оролдоно.

Селенгын аймаг, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ малай фермын хаалиша нүхэр Жалсанова 1941 оной түрүүшн кварталда өөрынгөө харууһалда 12 үнэһнээ хамта дээрэ 3956 литр хааха байһан аад, 4973 литр һу хаагаа, Апрель һарада 2203 литр хааха ёһотой аад, 2515 литр һу хааба. Тийн, 4 һарын торшо соо нүхэр Жалсанова 1329 литр һу түсэбһөө үлүүлэн хааба. Мун хаалиша Догор Лобсанова энэ хугасаа соо 6667 литр һу хааха ёһотой аад, 7260 литр хааһан байна.

Жаргалантын сомоной, ХҮШ партиездын нэрэмжэтэ колхозой хаалиша бүхэн һу хааха түсэбөө саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ. Хаалиша Анастасия Кабынина 13 үнэһнээ 1838 литр һу хаагаа, тэрэнэй тоодо 470 литр һу түсэбһөө үлүүлэн хааһан байна. Хаалиша Евдокия Сверчкинова 407 литр, Анна Кокорина 319, Инна Карпова 263 литр һу түсэбһөө үлүү хаабад.

Иволгын аймаг, Лешинэй нэрэмжэтэ колхозой хаалиша болбол парти ба правительствен тогтоолтой танилсаад байхдаа, энэ жэлдэ һу хаалгые эрл дээшлүүлхээр зоригзонхой, хаалиша В. В. Овчинникова тэгшэ нөдөндө апрель һара соо 11 үнэһнээ 707 литр һу хааһан байбал, мүнөө жэлдэ мун энэ һара соо 1166 литр хааба. Тэрэншэлэн, хаалиша Г. Селиванова, С. Чернобровкина, М. Казанцева ба бусад эрхим жэшээнүүдэ харууна.

Колхознигуудай эрхим ажалье нэмэжэ түлэхэ тухайда СССР-эй СНК-гэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые гална, хаалиша бүхэндэ ойлгуулжа, ажала зүбөөр эмхидхэн үнэдэй һу үгэлгые үлэр бүридэ дээшлүүлэхын түлөө артель бүхэн, ферма бүхэн үүсхэл ба оролдоло гаргаха ёһотой.

Унгарһын дүрбэн һара соо һу тушаалтын уялгатайрһанай түлөө «Маслопромой» хүтэлбэрилэгшэд харюулаха зэргэтэй. Яахдааб гэхэдэ: түс эмхи-зургаанда хабаатай һу тоһо тушаал абаалгын пунктнууд ба сыр тоһо болбосоруулаха заводууд бүри һан болотор хаалтатой байбал. Тэндэхи түхээрлэгэ ба заһабарилгын саг соого хэлдэдүй байгаа.

Тоһо, сыр болбосоруулаха заводуудай барилга ба һу тушаал абаалгын пунктнуудай түхээрлэгэ мүнөө хүрэтэр үргэлжэлһөөр. Жэшээхэдэ: Ярууна, Закамен, Кяхта, Прибайкальска г. м. аймагуудта һу тушаал абаалгын нэгтһе пункт нэгдэдүй. Тамчадахы тоһоной заводой барилга һаа дүүржэ байна. Закаменай аймагтай шэнэ заводой барилгын дүүрэхэл үшөө үдэ. Тиймэнэ, тэндэхи колхозууд ба колхознигууд уялгана гансал тоһоор тушаалга баатай болоно. Энэ хадаа һу тушаалгата һаад ушаруулахы мэдэжэ.

Зарим колхозуудта һу, тоһоо үрхэ ушарнууд үзэгдэнэ. Зэдн аймагтай Алпагай сомоной, Мологвай нэрэмжэтэ колхоздо догвороор ажалажа байһан шофер һара бүхэндэ 6 кило шара тоһо абаһа. Тэрэн мүнөө хүдэлмэрилдэггүй болоһыне, колхозой хүзүүн дээрэ миң хэбтээд, һу-тоһоо урда мэтэ абадаг байханаа гадна, тус колхозын эзэндэ 35 кило тоһо «үртай» байха юм. Колхозой һу, тоһо ба бусад продуктые үрхэ абадалтай хайрагангүйгөөр тэмсэхэ шухала.

Мүнөө үедэ бүхь колхозуудай ферманууд дээрэ тураха үнэдэй олонхын тулалдад байна. Умар нимэнэ, үхэр малай харууһалгые зүбөөр эмхидхэжэ үнээн бүхэнһөө бүри ехэ һу хаалгые түлөө оролдон, һу, тоһо тушаалгые дары шангадхажа, гүрэнэйгөө урдахы уялгые саг соонь бүрин дүүргэхэ—бидэнэй шухалын шухала зорилго мүн.

Тшикскэ водохранилищине барилгада ба Кубань мурэнэй эрьсые хэмхэлгэдэ хабаадагшадые шагналга

СССР-эй Верховно Советэй Президиум болбол ССР Союздахи эгээн томо Тшикскэ водохранилищине бариха ба Кубань мурэнэй эрьсые хэмхэлжэ хэрэгтэ гайхамшаг амжалтанууды гуйлаһанайн түлөө 236 хүнийе орденуудаар ба медалуудуудаар шагнаба. Ажалай Улаан Тугай орденоор 9 хүн — Упорненскэ районой, «Заветны

Ильича» колхозой колхозник К. А. Алфиров; Приморско-Ахтарскэ районой, «Красный боец» колхозой колхозник Н. И. Букреев; Белоглинскэ районой, «Первое Мая» колхозой колхозник В. М. Варавин; Краснодарскэ хизаарай ажалшадай депутатуудай советдэй пүйсэдкомой түрүүлэгшын оролгошо

Ф. А. Васильев; барилгын главна инженер И. А. Жирнов; Гражданскэ районой, Черныавскын нэрэмжэтэ колхозой колхозник Д. И. Калутин ба бусад шагналдаба. «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор 36 хүн шагналдан ба «Ажалай отличник түлөө» медалаар 191 хүн шагналдаба.

ХАМАГ ХҮСЭЭ ЭЛСҮҮЛЖЭ, ТАРИЛГЫН ТЕМПЫЕ ХҮРДАДХАЯ!

ТАРИЛГЫЕ ТҮРГЭДХЭЖЭ, ПАР ХАХАЛАЛГЫЕ ЗАХАЛХА

Эртын пар хахалжа эхилжэ сагай тулажа ерэн болоһыне, одонхи аймагууд хабарайгаа тарилгыһе дүүргэдүй унжагайржа байна.

1942 ондо үлэр дээдэ ургаса хурялхын түлөө тэмсэлые мүнөөһөө, эртын пар бэлдэхэлгөө захалха ушартайе ойлгохо хэрэгтэй. Түсэбөөр хараалагдаһан газарые элдүүлхын тулада хүдэлмэрилх хүсье хүсэд элсүүлжэ шухала. Хабарай тарилгын гол хүдэлмэри хаана түгсэхэдөө, тэмш пар хахалга захалха зэргэтэй.

Эртын парые саг соонь, шанар хайнтайгаар хахалхда, газарай хүриһэн шинг-нойто ехээр абадаг, буртаг үбэн багаар ургадат ба хүдөөажын ургамланууды гэмтээшдэ усадхагда байха юм.

Элбэг-дэлбэг ургаса хуряаха хэрэгтэ эртын парай угаа ехэ удхашанартай байтарын хэдэн олон колхозууд энээнлэтон бага анхрал табидаг байба. Тийн, тэрэнэй түсэбнын гүйсэдхэгдэггүй байгаа.

Нөднөө жэлдэ республика дотор 50400 гектар эртын пар хахалагдажа, түсэбэй миң 25,2 процентны дүүргэлдөн байна.

Эдэ бүхь алдуу ба дутуунууды эсэслэн усадхажа, эртын пар хахалгые энэ жэлдэ эмхитэйгээр үнэргэхэ зайлахаггүй.

Парые гүйхэнөөр ба забартайгаар хахалха ябадалы үргэлжлүүлжэ ябашы болохгүй. 20—22 сантиметрһээ гүйхэнөөр ба муу шанартайгаар хахалганад харюусалгада хабаадуулагдаха ёһотой.

Хахалһан ба борнойлонойгоо һүүлээр, буртаг үбэнүүдые ургуулахгүйн ба шинг ехээр шэнгэхын зорилгоор, дахиад хүндэлэн борнойлохо ушартай.

Культываци хэхэ хүдэлмэри баһа пар хахалагдатай хабардаг гэмшэ. Тиймэнэ, культуваци ба пар хахалагада хүсээ хубаарилан зүбөөр тэмсэхэ шухала. Хахалһан пар хоёр-гурба дахин культувиrowалагдадаг ба һүүлээрн борнойлодог.

Хабарай тарилгын ябасые хурдлаха, тэрэндэ эрхэбшэ шухала хүсэ элсүүлжэ хэрэгтэй. Тэрэнэй тулада, үлэр бүтөөсэтэйгөөр ажаллаһынь бүхь трактористнууд ба колхознигуудһаа эрилгэнэ.

Я. ХАРЧЕНКО—БМАССР-эй НКЗ-гэй ахалагша агроном.

Республика дотор хабарай тарилгын ябаса тухайда

БМАССР-эй Нарномземэй 1941 оной майн 10-ай мэдээн

Аймагууд	Түсэб ү дүүргэлтэ процентээр		
	Тарилганы	Табан хоногтой ургалта	1940 оной 10-да нима байгаа
1. Закаменай	86,5	20,3	92,1
2. Зэдн	79,7	18,7	59,3
3. Хорин	71,1	2,5	66,3
4. Түнхэнэй	66,6	1,2	84,6
5. Калтын	64,7	9,1	55,0
6. Селенгын	63,1	11,5	54,9
7. Иволгын	62,8	18,6	46,5
8. Зантрайн	60,1	21,3	54,0
9. Мухар-Шабэрэй	51,7	19,3	40,8
10. Прибайкалин	51,9	20,4	—
11. Тарбагатайн	50,9	11,1	57,3
12. Хажын	47,6	16,2	—
13. Бичурин	45,1	11,5	48,9
14. Баргананай	15,1	13,0	51,4
15. Хойто-Байгалай	—	—	41,7
16. Баунтын	—	—	6,4
17. Окын	—	—	—
Хамта	54,4	15,4	55,2

Мүнөөдөр толилогдон мэдэһнээ мэдэхэдэ, манай республика дотор хабарай тарилга урдындаа адли аалар ябуулагдажа байна. Хэрбэ икээр сааһадаа ажаллабад, Иркутскэ ба Читын областнуудтай мурьсөөндэ илагдахамнай холо бэшэ.

Һүүлэй табац хоногой торшо соо оройдоо 54459 гектарта ороһото културуанууд тарилгаа гэхэ гү, али түсэбтэ даабарине дүүргэлтэдэ миң 15,4 процентын ургалта болоһон байна. Эдэ тоһоноо хадаа тракторна парын хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилһение, тарилгы саг болзор соонь шанар хайнтайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хамаг бүхь хүсэ шадалай элсүүлэгэдүй байһанынь гэршэлшэ.

Үнэргэгшэ табац хоногой хугасаа соо Кяхтын, Селенгын, Тарбагатайн, Бичурин, Баргананай аймагууд хүдэлмэрилхгөө темпые һулагдажа, биратай юмэ бүтөөбөгүй. Кяхтын аймагта оройдоо 2964 га, Селенгэдэ—2157 га, Тарбагатайда—3170 га, Бичурада—5057 га газарта тарилга хэгдэбэ.

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Совнаркомой дамжуулын Улаан Тугые эзэлжэ ябаһан Түнхэнэй аймагтай колхознигууд майн урда тээхи мурьсөөндэ туйлаһан амжалтануудаа сааһадан бэхижүүлжэ, шамдуу шангаар ажаллажа байна. Тэндэ майн 5-һаа 10 хүрэтэр 3199 гектар тарилгада. Тэрэншэлэн, хөршинд ба зайрайнда хүдэлмэрилхгөө темпые хурдлаха шадаһан байна.

„Гигант“ колхоз яахандаа хожомдоноб?

ХОРН Тарбагатайн сомоной «Гигант» колхоз хабарай тарилгын түсэбые дүүргэлтээр аймаг дотороо хамгай хойно ябана.

Майн 8-ай мэдэгээр оройдоо 45,6 процент дүүргэд байбашы, энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд колхознигуудайгаа бүхь хүсье тарилгада элсүүлжэ ажлаа зүбөөр эмхидхэхэ тухайда анхараала хандуулаһгүй.

Майн 8-да № 2 бригадын бригадир Н. Машанов тэгшэ саһан унажа хүйтэн болобо гэдэ амаралта сонсоһон дээрһэнэ, тэрэ үдэр энэ бригадын нэгтһе хүн ажалда гараагүй байна. Тийгөөд, олонхи колхознигуудын үлэр рэйгөө нормые холо дүүргэнгүй.

Энэ колхоздо ажаллажа байгаа Хорин МТС-эй № 1 тракторна бригада

(бригадиршы бүх. Новицкий) ехэ муугаар хүдэлмэрилэ, колесо тракторта ябаһан трактористнар Расадин, Скворцов гэгшэд, өөһөднөө хадаа соо 3,9 га тарихын оролдо, 2,5 га тарина. № 30 тракторта ябаһан тракторист нүхэр Машанов Н. гэгшэ муугаар хүдэлмэрилхынгөө хажуугаар, подшипнигаа хайлуулжархөөд 3 үдэр миң байба. Мун «ЧТЗ» тракторын эблэрэд хэжэ үлэртэ хэбтэжэ байна.

Гадна, тракторна бригадынхид тон муу байртай, нэгэ уйтан вагон соо 24 хүн байна, тэндэн хүйтэн ба кухин үгэ дээрһэнэ гагаа эдээнэ.

Эдэ хоолынь һайнаар эмхидхэхэ тухайда тус колхозой правлен анхараһгүй.

Д. Жамсуев.

Полярна летчик Черевичный

1936 оной үбэл алар холын Ляховско арад дээрэ үбэлжэгшэды асархынь тэрэ үедэ Иркутскда байгаа полярна залуу летчик Иван Иванович Черевичный даалганад байгаа. Хоёр мотортой «ПС-7» самолет дээрэ Черевичный замдаа дары мордон юм.

Верхоянска уулын сройгоор, метеорологическа ороо хүшэр условило нилдэлгэһе үнгарөө һэн. Тикси бүхтын райондо самолетын шэрүүн шуурганда дайрагдаһан байгаа. «Арктика дээгүүр нилдэхэдэми — полярна урлын штурмануудай нэгэн Мтепенко энэ нилдэлгэ тухай хөөрэнэ, — хээшынэ үзэгдөггүй шуурган болоһон юм. Самолетемнай өдэ-срууны шэлэн байгаа бэлэй... Черевичный штурвалда бүхөөр баряад яба һэн... Механикууд самолет соогоо абаагүй хэбтэнэн юм. Агаарай шуурган тэмээрэй ажаллаха аргынь болочлаа байгаа».

Энэ ороо шэмэрүүн оршомбайдалда самолетой командир нүхэр Черевичный гэгшэ лэ амгадан жолоодожа яба бэлэй. Шуурган халхыншы, 60 градусай шэмэрүүн хүйтэшые залуу пилотой ворилгынь бууруулжа шадаагүй һэн Черевичный найман үдэр нилдэжэ, Ляховско арада хүрэнэн юм. 11 хүние самолеттоо һуулаад нилдэжэ ябатарын, тээбэрийн ехэднэ шалтагаадһаа, нэгэ моторын хүдэлхөө болишо һэн. Тинхэднэ, Черевичный самолетдо шадамараар газардуулаа бэлэй. Удаһыггүй, хорин полярнигтай ба

хэдэн ехэ ашаатай самолетонойгоо пилдэгые үргэлжлүүлжэ, тэрэнэ Иркутскда толотомо амжалтаттайгаар түгсэхэн юм.

Иван Иванович Черевичный дүй-дүрэ шэлээр тон баян полярна пилотуудай нэгэн мүн. Тэрэ хадаа 1909 ондо Украинада, Норвонмайск городто түрэгжэ, 20 наһатайдаа сэрэгэй летчигуудай Ленинградскэ теоретическэ һургуули дүүргэд, һүүлээрн жэд болоһон бөөрээ—сэрэгэй пилот болоо һэн. Черевичный нилдэд удаан үе соо Осоавиахимай нилдэгшын центральна һургуулида ахалагша иструкторээр хүдэлмэрилөөд, 1934 ондо полярн авиацида ажаллажа эхилһэн байна.

Влисей, Лена, Обь мурануудые хуудэлэн, үлэр үлэр уулануудые дабап—Ивал Иванович хэдэн олон нилдэлгэнүүдые хэдэн байха юм, Черевичный болбол Арктическа бэрхэшэлтэй трасануудые амжалта ехэтэйгээр, оролдоһотойгоор шудалад, хэдэн караван судлануудые Хойто далайн замаар үдэшлэн ба мульты шэнжэлэгдэ үни удаан хүдэлмэрилһэн байна.

Нүхэр Черевичный Арктикада үндэр дээгүүр толотомо хэдэ хэдэн нилдэлгэнүүдые хэдэн юм. 1939 ондо «СССР Н—275» нилдэдэг шөнө онто соор Черевичный 300 часай торшо до то рагаарта нилдэжэ, энэ үе соо 60 миңган километр газары хушаһан байгаа. Мун тэрэ ондо Черевичный болбол Новосибирскэ аралнуудай зүүн-хойто зүг-

дэхи, Генриеттын арада түрүүшнхөө гурба дахин нилдэжэ ошоод, тэндэ хүнэй огто нилдэжэ үзөөгүй районнууды шэнжэлэн үзэһэн байна. Районны шэнжэлэн үзэхэ зорилготой нэгэ нилдэлгэ сутка шахуу үргэлжлэн юм. Черевичный 1940 оной хамта «СССР Н—169» самолет дээрэ хамта 40 мянга шахуу утатай—арктическа ехэ ехэ нилдэлгэнүүдые үнэргөө һэн. Черевичный 1940 оной зун «СССР Н—275» нилдэдэг өнгосоор хамта дээрэ 70 мянган километр газары хушажа, шэнжэлэн үзэлгып 27 нилдэлгэ Арктикада хэдэн байха юм.

Үнэргэгшэ жэлдэ мульты шэнжэлэгшын үедэ Иван Иванович хадаа хүрэтэгдэшгүй полос гэжэ нэрлэгдэгшын райондо нилдэлгэ хэжэ, 22 час 02 минута ябаһан байна. 1600—1650 метр үндэрөөр, Арктикын мультын дээгүүр Черевичный самолет буунгүйгөөр 4855 километр нилдэнэн байха юм.

1941 оной январда Черевичный дахин Арктикада оножо, хэдэ хэдэн гайхамшаг нилдэлгэнүүдые зорингойгоор үнэргөө һэн. Тэндэнэ бусамсаараа, Черевичный зүүн Арктикада үндэр дээгүүр нилдэлгэдэ бэлдэхэжэ эхилһэн байгаа. Тэндэ, богонхон сагай торшо соо Хойто мультын далайн урсаһал мультын дээрэ гурба дахин һаһинь мэдэжэ.

М. ВОДОПЬАНОВ — Советскэ Союзай Герой.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

Ленинэй орденот, М. И. Калининэй нэрэмжэтэ, гүрэнэй № 8 заводые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухайда

Улаан Армиине ба Улан-Сэргэгэй Флотые зэбсэглэхэ хэрэгтэ гайхамшаг габыда туйлаһанайн түлөө, шэнэүүд бүү зэбсэгүүдые зөхөн байгуулжа, тэрэнны үйлдэбэридэ ашагланаһанайн тү өө Ленинэй орденот, М. И. Калининэй нэрэмжэтэ, гүрэнэй № 8 заводые ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1941 оной майн 12.

БМАССР-эй СОВНАРКОМДО

Ажалай тоо бүридхэлые найжаруулха

«Хүдөө ажарын культурануудай ургасые ба малажалай ашаг үгэлгые дээшлүүлэнэһэй түлөө колхознигуудай ажалай түлөөһе нэмжэ түлэхэ тухайда» СССР-эй Совнаркомой ба ВВП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоолые амжалтатыйгаар бэлүүлхэ хэрэгтэ тодо ноёр тоо бүридхэл шийдэхы удханаартай. Хэды нызэ байтарынь, республикын олонхи колхозуудта тус хүдэлмэри тон бусайданги байһанынь элрүүлэгдэбэ.

Заиграйн аймагай, Кировэй ба Ждановой нэрэмжэтэ колхозуудай фермнуудта малай түлүүдые шөгнөхэ ба хаанан һу хэмнэхэ гэхэ мэтын бүридхэл оройдоо хэгдэнэгүй.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой счетовод нүхэр Цыдыпов болбол колхознигуудай ажалай түлөөһөн тухайда тогтоолые бэлүүлгээр юуһе хэхэеэ мэдэнэгүй. Мүн төршөлөн бригадануудта ба фермнуудта тоо бүридхэлые найжаруулха тухаа шийдэхы хэмжээшүүдые абаагүй байһаар.

Хэжэнгын аймагай «Комсомол» колхоздо хэдэн шэгнүүрүүд бий байһаные, тугалы шөгнөхэ ба хаанан һу тус-тусан хэмжэхэ ябадал мүнөө хүрэтэр эмхидхэгдүүдүй.

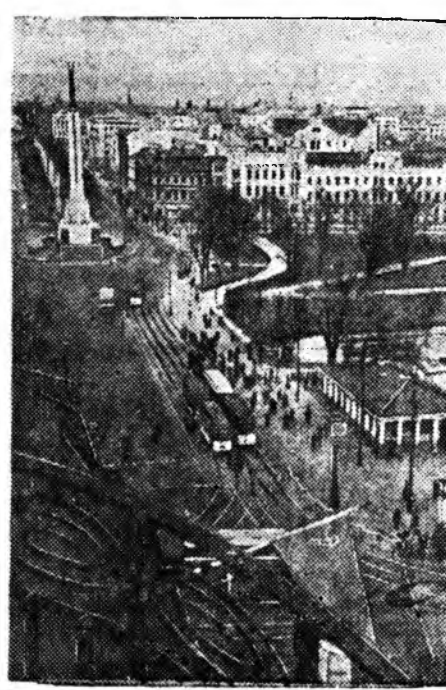
Хэжэнгын сомоной (Хэжэнгын аймагай), Сталиной нэрэмжэтэ ба Селенгын аймагай, Сталиной нэрэмжэтэ,

«Улаан Удэнгэ» колхозуудта тоо бүридхэл мүн нимэрхүү байдалтай.

Эдэ бүхы баримтанууд хадаа советскэ ба газаргараалангай органуудай зүгһөө колхознигуудай ажалай түлөөһөн тухаа шэнэ гуримые бэлүүлхы тухаа фермнуудта, пурнуудта, бригадануудта хүдэлмэрилжэ байһан малшадай дунда ойгууламжын хүдэлмэриие ябуулагүй, тоо бүридхэлые хүдэлмэриие найжаруулхы түлөө оролдоогүй байһынь тобойсо харуулна.

Ушар нимэһээ, БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол колхозуудта тоо бүридхэлые хүдэлмэриие найжаруулха тухаа зохихо хэмжээ абахынь Заиграйн ба Хэжэнгын аймагуудай ажалшаддай депутатуудай Советүүдэй гүйсэдкөмуудта дурадханаан байна.

Байгша оной июниын шэгнэй үдэр хүрэтэр фермнуудта, гурнуудта, бригадануудта тоо бүридхэлые хэрэгэй ямарар табигдананые шалгажа, тодорүүлганаан дууунуудые усадханые тус аймагуудай газаргараалангай таһагуудай дааншадые уялгаба. Эвэһнээ гадна, тоо бүридхэлые хэрэгые нарижуулха талаар колхозуудай бухгалтернуудай ба счетоводуудай семшарые энэ оной июниын 5 хүрэтэр үнгэргэхынь аймагай гүйсэдкөмуудай түрүүлгшэнэрые уялгаба.

Рига город—Латвийска ССР-эй столица. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Городой центральна хуби.

10-дахы КЛАССУУДАЙ ХУРАГШАДАЙ СУГЛААН

ВЛКСМ-эй Улаан-Удын Горком ба городой ОНО болбол майн 10-да городой хургуулинуудай 10-дахы классуудай хурагшаддай суглаа үнгэргэбэ. Эвэһэндэ 200 шахуу хурагшад, шиженерүүд, техникүүд, багшанар, врачуд ба партийна, советскэ эмхи-зургаануудай түлөөлгшэд хабаадахаба.

Ямар мэргэжэл шэлэхэ тухай асуудалаар Бурят-Монголой АССР-эй Наркомпросой орологшо нүхэр А. Николаев элдхэл хэһэн байна.

Нүхэр Николаев болбол али нэгэ мэргэжэл шэлэхэдэ өөрынгөө шадбарые найнаар шалгаад, багшанартаа зүбшэн хэлсэхэ ба өөрынгөө дуралдаг мэргэжэлые шэлэхэ тухай хонирхолтойгоор хэлэбэ.

Удаань зооветинстатуудай врачнүхэр Сюриков ба бусад 16 специалистнар үгэ хэлэһэн байна.

Эндэ суглааршад хадаа саашадаа нимэ суглаа сагургэлжэ хэжэ байхынь хүсэбэ.

Павлов.

КОЛХОЗНО РАДИОУЗЕЛ

Зэдын аймагай, Доодо-Бургалтайн сомоной, Карл Марксын нэрэмжэтэ ба «Заветы Ильича» колхозууд радиоузел байгуулан ба Ворошиловой нэрэмжэтэ колхоздо баригдажа байна. хаядаа, Доодо-Бургалтайн бүхы колхознигууд радиотой болохы.

ХОЁР ҮДЭР СОО 3 ГЭР БАРИБА.

Көршэй сельсоветэй (Түнхэй) «Буркавож» колхоз нүүжэ өргөшдэтэ хабтагай 3 гэр хоёр үдэрэй торшо соо бариха дүүргэбэ.

ЭРХИМ ҮҮСХЭЛ

ХОРИ. Дээдэ Курбын сомоной эхин хургуулиин багша нүхэр Н. Намдаков өөрынгөө үүсхэлээр тус хургуулиин дэргэдэхи «Арбиял» колхозой

М. Ю. ЛЕРМОНТОВЭЙ ОЙДО БЭЛЭДХЭЛ

Ородой агуухэ поэт Михаил Юрьевич Лермонтовэй нүгшөөһөнөө хойшо 100 жэлэй оёе үнгэргэхэ республиканска комитедэй зүблөөн байгша оной майн 10-да боложо, оёе тэмдэглэгдэ бөлөхдэй хүдэлмэриин республика дотор хэрэгээр ябуулгагдажа байһан тухайда хэлсэбэ.

Республикын аймагууд ба колхозуудта, заводууд ба предприятинуудта, эмхи-зургаанууд ба хургуулинуудта Лермонтовэй ажабайдал ба ажалыбуулга тухай хөөрлөөһөнүүт, лекцинуудай үнгэргэгдэжэ байһынь тус зүблөөн тэмдэглэбэ.

Хэжэнгын аймаг дотор энэ хүдэлмэри плангата эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна. М. Ю. Лермонтовэй ажабайдал ба ажалыбуулга тухайда 39 лекци ба хөөрлөөһөн колхозуудта үнгэргэгдэбэ. Эвэһэндэ хамта 1570 хүн хабаадуулгадаба. Леоновско хусад дунда хургуулиин хурагшад Лермонтовэй «Мцыри» гэжэ зүжэг табихаар хараална. Кударо-Бурядай хүсэд бэшэ дунда хургуулиин хурагшад литературна альманах бэлдэхэ эхилэбэ. Энэ хургуулиин хурагшад Лермонтовэй ажабайдал ба эдир шаһан тухайда выставкэ эмхидхэһэн ба тэрэһэй зохиёон шүлгүүдые сээжэлжэ байна.

Селенгын улан замай пароходство, ПВЗ, Гүрэнэй завод, түмэрзамай узел ба городой бусад эмхи-зургаануудта Михаил Юрьевичын ажабайдал ба ажалыбуулга тухай лекцинууд үнгэргэгдэбэ. Городой олонхи хургуулинуудта Лермонтовэй уранзохиолуудай выставкэнүүд эмхидхэгдэбэ. Тэршөлөн, Пе-

дагогическа институтай дүрбөдхи курсын литературна факультедэй студентнар ба багшанар Лермонтовэй зохиёолнууд тухаа дэлгэрэнги выставкэ эмхидхэхээр хараална. Мүн эдэнэр Лермонтовэй ажабайдал ба ажалыбуулгаар сөөрлөөбэ, лекцинуудые үнгэргэбэ.

БМАССР-эй уранзохиолшодой союз болбол агуухэ поэдэй 100 жэлэй ойдо зориулагданаан литературна суглуулар ба бусад номуудые бурят ба ород хэлэнүүд дээрэ хэблэн гаргаханы. Лермонтовэй «Демон» гэжэ зохиёолы залуу поэт Ч. Цыденовбаева оршуулжа дүүргэбэ. Орденто поэт Цэдэн Галсанов «Мцыри» зохиёолы оршуулжа хаяар дүүргэбэ. Поэдүүд Хилтулин, Тумунов, Шадаев гэгшад зарим шүлгүүдыень оршуулжа байна.

РСФСР-эй искусствын габыаата дегель, орденто уранзурааша Ц. Сампилов болбол Зэдын аймагай, Гэгээтын хургуулиин ба Петропавловскын дунда хургуулиин хурагшадтай, мүн Ушөөтэй сомоной, Доржд Балзаровай нэрэмжэтэ колхозой членүүдтэй Лермонтов тухайда хөөрлөөһөн үнгэргэбэ.

Баргажанай аймагай социалистическа культурын байшантай дэргэдэхи драматическа кружоктой членүүд «Маскарад» зүжэгы бэлдэхэжэ байна.

Комитедэй заседани болбол Лермонтовэй нүгшөөһөнөө хойшо 100 жэлэй ойдо бөлөхдэй хүдэлмэриин республикын уранзохиолшодой союзай, Наркомпросой хангалтагүйгээр ябуулжа байһынь тэмдэглэбэ, энэоние саашадаа найжаруулха тухаа хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулануудые хараалаа.

БМАССР-эй ГИЯЛИ-н гарганаан шэнэ зохиёолнууд

«Хэлэ, литература ба историин научно-шэнжэлэлгын Бурят-Монголой гүрэнэй институтай бэшгүүдтэй» ээлжэтэ № III—IV суглуулбары хэблэгдэн гараба. Тиражаны 3000 экзэмпляр.

Эвэһэн дүрбэн бүлэгтэй. Нэгэдэхи бүлэг соонь: Н. Н. Поппейн — «Бурят-Монголой хөөрлөөһөнэй хэлые шэнжэлэгэ»; Т. А. Бертагаевай — «Нэрэнүүдые холболдуулгын зүйлүүд» (бурят, монгол ба ород хэлэнүүдтэй материалнууд дээрэ); К. М. Черемисовэй — «Бурят-монгол хэлэнэй зарим залгалтанууд тухай» ба «Түнхэнэй хөөрлөөһөнэй хэлэн тухайда зарим хэды ажалалта»; Г. Н. Румянцевай — «Доржд Балзаров—хэлэ бэшгэй эрдэмтэ» гэжэ статьянууд толилогдоо.

Г. Д. Санжеевэй — «Калмык арадай иллиада («Джангар»)»; П. И. Малакшиновай — «Бурят-Монголой уранзохиол-

шод» гэжэ статьянууд хоёрдохы бүлэг соонь хэблэгдэбэ.

Гурбадахы бүлэг соонь: Б. С. Санжеевэй — «Бурят-Монголой арадай түүхы шэнжэлэгшэ» (Ф. А. Кудрявцев тухай); С. Н. Доржиновай — «Бурят-Монголой АССР-эй библиографи»; Е. М. Залкиндын — «XVIII зуун жэлэй үедэ Баргажанай эвекнүүдтэй уг гарбал»; Г. Н. Румянцевай — «И. И. Пирожковай архив» гэжэ бэшгүүд оролоно.

Дүрбөдхи—шүүмэлжэл ба библиография—бүлэг соонь: Г. Д. Санжеевэй — «Бурят-Монгол хэлэнэй синтаксис» Н. Н. Поппейн рецензия ба бусад хэдэ хэдэн номуудта рецензиянууд толилогдоо.

Тэршөлөн, Бурят-Монголой арадай героическа эпос «Гэсэриады» суглуулгата ба бэшгээ абалга тухаа ГИЯЛИ-н хүдэлмэри харуулаганхай.

Тэршөлөн, Бурят-Монголой арадай героическа эпос «Гэсэриады» суглуулгата ба бэшгээ абалга тухаа ГИЯЛИ-н хүдэлмэри харуулаганхай.

Эрхим үүсхэл

Хүтэбэригхы хүдэлмэрилгшэд ба элдхилдэй хургуули эмхидхэ. Энэ хургуулида хамта 12 хүн хабаадалсажа, 51 часай торшо соо бурят хэлэ бэшгэ, тоо болдог, географи гэхэ мэтын предметүүдые үзэһэн байна. Тиггэдэ, шалгалтын болоходо 9 хүниин һайн сэгнэлтэтэйгээр дүүргэжэ гараба.

Д. Жамсуев.

Хариусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

МҮНӨӨДЭР

КИНОТЕАТРУУДА

ПРОГРЕСС

Богдан Хмельницкий

ЭРДЭМДЭ

Нүгөө эрьһэнэ басаган

ОРОД ДРАМЫН ТЕАТРА

Трактирщица

Колхозууддахы үлүү штадые үсөөрүүлхэ

Колхозууддахы тухаалта ноурнуудай тоо хороохо тухайда байгша оной ардын долооной үдэрэй «Ирвэда» гэжэ түүрү бэшгэ соо тон зүб заабари үгтэһэн байгаа. Гэбэшье, манай зарим колхозууд тус заабарибаа тобиголоо хээдүй байһаар.

Закаменай аймагай колхозуудта удагдахы тухаалтад олоо хүрэтэр угаа олон зандаа байна. Жэшээхэдэ: Хуларай сомоной «III Интернационал» колхоздо штатна дүрбэн багшанар, ажарые даанша, малажалые эрхилэгшэ гэхэ мэтын ноурнууд тоологдоно. Эдэһэй гэхэ хүдэлмэриин олодоггүй. Ушар юуб гэхэдэ, тус колхоздо—фермые даанша, малажалай талаар түрүүлгшын орологшо ба бригадирнууд бий. Тэрэһээ гадна, сомоной Советэй дэргэдэ

штатна багша хүдэлмэрилгэр байха

Аймагай бүхы колхозуудта амбааршаддай, фермые дааншаддай ба бригадирнуудай хажуугаар, ямарые хүдэлмэри хэдэнгүй—ажарые эрхилэгшэд гэжэ нэрэтэй хүнүүд байдаг. Гадна, тухай салын-хүднэ абаадыр уншалгын байшангые дааншад ба культармееүүдтэй байһаар байтарынь, бүхы колхозууд дээрэ хори гарам багшанар ба колхозно члүбые эрхилэгшэд «хүдэлмэрилгэд».

Мүнөө, хабарай тарилгын түдэг ябажа байха үеһэ, тэдэнэр юуһе хэдэгтэй, харин ханса амаршан гэрээ хэбтэнэ. Нюстагай партийна ба советскэ организацинууд дурсалганаан баримтанууд тухаа зохихо хэмжээ абаха уялгатай гэжэ ханагдана.

В. Галданов.

Шалгалтын испытанида бэлэдхэл

Улаан-Удын № 10 хургуулиин хурагшад ба багшанар шалгалтын испытанида бэлэдхэжэ эхилэхээр үншнэй. Эндэ испытанида бэлэдхэлгын тухай группанууд эмхидхэгдэнхэй, тэдэниие хуралсалай отличнигууд хүтэбэригхэ. 4-дэлхэ классай хурагшад Эршов, Богданов, Карморина, Литвинова ба бусад бүхэли жэл соо үзэһэн бүхы предметүүдэд дахын дабтан үзэжэ дүүргэд, гээгдэжэ ябаһан нүхэдтөө туһалжа байна.

№2 дунда хургуулиин хурагшад ба

багшанарай хоорондо—шалгалтын испытаниие эрхимээр үнгэргэхын түлөө социалистическэ мурсыон үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ. Литературын багша нүхэр Маковекин өөрынгөө заадаг зүйлээр консультаци хэнэ. Тэршөлөн математика, физика, химия ба бусадар консультаци үнгэргэгдэнэ. 8-9-10 классай отличнигууд эхин классуудай хурагшадта зориулан тухай хэшлэл эмхидхэжэ, үзэһэн бүхыгөө дабталганаан тэдэнэртэ туһаламжа үзүүлнэ.

О. Гомбоева.

ЕВРОПА, АФРИКА БА АЗИДАХИ ДАЙН

(Дайнай ябуулануудай тэмдэглэл)

Англи ба Германиин фронт дээрэ үнгэргэжэ хоёр үдэрэй торшо дотор дайнай ябууланууд тон эдихитэй байба. Германиин командованиин мэдээн соо хэлэгдэхэнэй ёһоор, майн 10-ай һүни Германиин авиациин томохон хусан Лондондо нидэлгэ хэһэн байба. Германиин самолетууд Лондон дээрэ бүхэли һүнишлөө фугасна бомбонуудые хаябд.

Германиин бомбардировщицуудай бусад соедниинүүдынь хүнгэн металл ба моторнуудые үйлдэрлэн гаргадаг заводто, мүн Англиин урда хубидахы сэрэгтэй заводто нидэлгэ хэһэн байна.

Мүн төршөлөн, Темза мурэнэй адгалхи ба Плимуддахы, Англиин зүүнурдахы эрье шадарай портово барилганууд бомбологдоо.

Майн 11-эй һүни Германиин авиаци центральна ба урда Англидахы аэродромуудта ба ажауйлэдэриин барилгануудта нидэлгэ хэбэ.

Майн 10-ай һүни Англиин агаарай сэрэгтэй хүсэнуудтэй гол түлэб ябуулган Гамбургта эсэргүү шэглүүлдэгдэбэ гэжэ Рейтер агентствон дамжуулна. Энэ ябуулгада хэдэн олоон бомбардировщицууд хабаадалсаба ха. Тэдэнэр хаднаа городохи судобайгуулгын верфьнуудые ба ажауйлэдэриин районуудые бомболобо. Англиин агаарай сэрэгтэй бусад соедниинүүдынь майн 10-ай һүни Бременин ба Эмденэй (Германи), Роттердам (Голланди) портуудые ба мүн Берлиней хэдэн барилгануудые

бомболобо. Авациин соедниени болбол дайсанай мүн худалдаа-наймаанай судануудта нидэлгэ хэһэн байна. Дайсанай нэгэ сэрэгтэй корабль дээрэ бомбон тухаань тэмдэглэгдэбэ. Эвэһнээ гадна, хоёр транспортна судна гэмтээгдэхэн байна. Англиин бомбардировщицуудай ба Германиин истребительнүүдтэй хоорондо агаарай тулалдаан болобо.

Англиин эрье сахигша авиациин соедниени болбол дайсанай транспортна судануудта Лапаллисади (Ла-Рошель-нээ (Франци) урагша) нидэлгэ хэһэн байна. Эрье сахигша авиациин бусад соедниинүүд болбол дайсанай судануудые Голландиин ба Даниин эрье шадарта бомболобо.

Майн 11-эй һүни Англиин авиаци Гамбург, Бремен, Эмден, Роттердам ба Эймейлендэ нидэлгэ хэһэн байна.

Дундада далайн бассейндэ, дайлагдажа байгаа талануудай авиаци мүн эдихитэй ябуулга хэнэ. Германиин ба Италиин авиациин гол түлэб сохилтон Дундада далайдахы Англиин хэлхээ хатырсаанда ба тулгууриин пунктуудта эсэргүү шэглүүлдэгдэбэ. Англиин бомбардировщицууд Ливидехи Германиин ба Италиин сэрэгүүдые, тэдэнэрэй тулгууриин пунктуудые сэг үргэлжэ бомболонод. Германиин командованиин мэдээн соо хэлэгдэхэнь: Германиин самолетууд Мальта аралда нидэлгэ хэ-

һэн байна. Лугай аэродромдо ба Ла-Валледей верфьнуудтэ түймэр болобо. Италиин командованиин мэдээнэй ёһоор, Италиин бомбардировщицууд Дундада далайн баруун хубида Англиин корабльнуудта довтолжо, хоёр крейсэрые гэмтээбэ ха. Тус мэдээн соо саашадаа хэлэгдэхэнь: Эгейскэ далайда, Италиин частьнууд Кей, Серифос, Сирос ба Миконос аралнуудта бууһан байна. Германиин ба Италиин авиаци Суэцкэ каналда баһа дахин нидэлгэ хэбэ. Англиин самолетууд мүн Бенгадэ ба Бенинэдэ, Дерида, Алжедабидэ, Триполидэ нидэлгэ хэһэн байна.

Аэродромууд, гавань, Италиин ба Германиин бөөгөрөөл байһан сэрэгүүд бомбологдоо. Англиин авиаци Сицилий аралдахы Катаниин ба Комизогой аэродромуудта нидэлгэ хэбэ. Тэндэ газар дээрэ байһан Германиин олонтоонхой самолетууд усадхагдаа ха.

Тобругой райондо ба Соллума дэргэдэ артиллерийн буудалданууд болоно. Мүн, патрульнууд ябуулануудые хэнэ ха.

Зүүн Африкада, Абиссинидэ дайнай ябууланууд Амба-Алагин сектортэ боложо үргэлжэлхөөр байна. Англиин командованиин мэдээн соо хэлэгдэхэнь: Англиин самолетууд Амба-Алагин форте эршэмтэйгээр бомболоһон ба сэрэгүүд горотто довтолжо үргэлжэлхөөр. Италиин командованиин мэдээнэй ёһоор, Амба-Алагин сектортэ англичануудай шэнээр хэһэн довтолго гэгээрэ сохигдоһон байна ха.

Дүгын Воостогоди Англиин агаарай

хүсэнуудтэй командованиин мэдээсэлэй ёһоор, Ирагта Англиин сэрэгүүд майн 11-эй үглөөгүүр Рутба фортые (Ирагай баруун хубида) эзэлбэ.

Юнайтед Пресс агентствын Каирдахы корреспондентын мэдээсэлэнэй ёһоор, Хаобаниин райондо англичанууд Ирагай частьнуудые Хаобаниин аэродромдо Рамоди ба Фалуджа шадарай хамгаалгын позициянууд тээшэ (Багдадаа баруугаар 50 километрийн газарта) сүхарюулан байна. Мэдээсэлдэхэнэй ёһоор, Ирагай сэрэгүүд Ефрат мурэн дээрэхи плотинны тээжэ. Фалуджа ба Багдад хоорондохы түбшье уналба. Энэ хадаа Англиин сэрэгүүдтэй дабшалганаан наад ушаруулжа байна.

Гавас (Офи) агентствон болбол Ирагай правительствын нимэ мэдээсэлые Багдадаа дамжуулна: Дайсан болбол фронтын баруун частот дээрэ Сиельдеванай райондо хүшэр байдалта оробо. Ирагай артиллерий болбол дайсанай позициянуудые буудана.

Фронтын урда часток дээрэ, Басрагай райондо ямарые хубилаалта болоогүй байна.

Ирагта ябуулануудые хэжэ байгаа Англиин авиаци болбол Ирагай сэрэгүүдээр эзэлгэдэхэн аэродромуудта ба сэрэгтэй бусад барилгануудта нидэлгэ хэжэ үргэлжэлхөөр байна гэжэ Англиин мэдээн соо хэлэгдэнэ. Мосулай сэрэгтэй барилганууд ба Асмарадахы, Дивандахи, Насиридахы, Барагадахи казарманууд бомбологдобо. Майн 12. (ТАСС).